

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, - Brassai-utca 10. Az Uj Kelet telefonjai Szerkesztőség ..... 977 Kiadóhivatal ..... 844 Nyomda ..... 879 Héber osztály ..... 455 Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen- dők. Kéziratokat nem adunk vissza és nem őriz- hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Előfizetési árak

Romániában]

Egész évre ..... 320 lei
Félévre ..... 170 lei
Negyedévre ..... 90 lei
Egy hónapra ..... 30 lei
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 1 lei 50 bani

Csehszlovákiában

Egy hónapra ..... 25 ck
Egy szám ..... 1 ck

Jugoszláviában

Egy hónapra ..... 20 dinár
Egy szám ..... 1 dinár

V. évfolyam, 40. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. sévat 21.

1922. február 21. Kedd

A válságos világpolitika

Külpolitikai figyelő

Poincarénak szerencsése van: a Wirth-kormányának bizalmat szavaztak és Bonomi kormányának bizalmatlanságot. Már-már úgy volt, hogy Wirth fog megbukni és Bonomi megmarad, de fordítva történt. A kancellár kormánya kétszázhusz igent kapott és száznolevanöt nemet, Bonomi kétszázkilencvenöt igent és százhet nemet. A különbség az, hogy a német kormány a bizalmi igenek többségét kapta, az olasz kormány pedig a bizalmatlan igeneket. Hogy mi köze mindehez Poincaréknak? Hogy miért könyveljük mindkét eseményt az ő javára? Igen egyszerű. Ha a Wirth-kormány megbukik, vagy a baloldali, vagy a jobboldali szélsőség győzött. A baloldali orosz-német egyezség felé vezetett volna, ez pedig súlyosan elébevághatna a francia-orosz egyezségnek, amelynek létrehozásán Poincaré mesterkedik. A jobboldali győzelem Stinnesék győzelem lett volna, Stinnes pedig a „Frankfurter Zeitung”-hoz intézett nyílt levelében azt követeli Wirthtól, hogy jelentse be Németország fizetésképtelenségét. Ez a fizetésképtelenség azonos a csóddal, azonos a kötelezettségek nem-teljesítésével és azonos a francia ellenrendszabályokkal. Francia részről már be is jelentették, hogy amennyiben Stinnes álláspontja kerekedik felül, Franciaország kénytelen drasztikusabb eszközökhöz nyulni. Drasztikusabb eszközök: a politikai szótár nyelvén annyimint: katonai megszállás. Nos, Poincarénak szerencsése volt, Berlinben harmincöt igennel többet dobta az urnába, mint ahány nemet. Stinnes alul maradt, Wirth továbbra is az ügyek élén: Franciaország nem kénytelen kirántani a kardot, amely végtére is kétélű, amellyel ha vigyázatlanul bánik, a maga háborusanyargatott testét is érzékenyen megtalálja sebzéni.

Bonomi bukása nem kevésbé hajítja a Poincaré-politika malmára a vizet, mint Wirth győzelme. Tudvalevő, hogy Poincaré a génuai konferencia elhalasztásáért verekszik hetek óta. Verekszik Lloyd Georgeval, aki erősebb akaratot jelent és harcol az olasz kormánnyal is, amely szintén az eredeti dátumhoz ragaszkodik. Minthogy az olasz kormány Bonomival azonos és mint-hogy ez a Bonomi az, akit a cannesi konferencia Génuá előkészítésével megbízott, kétségtelen, hogy Bonomi személye valósággal sarkpontja a génuai kérdésnek. Ha Bonomi megbukott, a március 8-iki dátum is megbukott. Egyrészt, mert az új olasz kormányválság elhúzódhat március elejéig és másrészt, mert Génuá megszervezésére és előkészítésére nem a leendő olasz miniszterelnök kapta a hatalmak megbízását, hanem maga Bonomi. Tudjuk, hogy Anglia már visszautasította Poincaré javaslatát, amely három hónapos elhalasztást akar és azt a másik javaslatot sem fogadta el, amit a francia kormány sugalmazására a kisantant nyújtott be és amely már sokkal szerényebb és három hetes haladékkal is megelégszik. Lloyd George tüzön-vízen keresztül ragaszkodik a Cannesben megállapított megnyitó naphoz és már-már ugylátszott, hogy Poincaré

kénytelen-kelletlen beadja a derekát. De ime a konjunktúra neki kedvezett. Az olasz kormány megbukott és Poincaré halasztó-szándéka, ha akarják, vagy nem akarják az angolok, tényé válik.

A német kormány győzelme nehéző győzelem volt. Ha mindenki leszavaz, ha a somlegések is beledobják akaratukat az urnába, talán ma Wirth is bukott ember. Mert heves volt az ostrom jobbfelől is, balfelől is. A jobboldaliak a vasutasztrájk miatt támadták a kormányt, mondván, hogy Wirthék nem mennek elég erősen fellépni a munkássággal, a baloldaliak pedig azt mondták, hogy ez ellen a kormány ellen minden eszközzel küzdeni fognak, mert ez a kormány előfogata a reakciónak. Bizonyos, hogy a harmincöt igennel ez a válság még elintézve nincs. Wirth csak haladékokat kapott. Ha kedvez neki a szerencse, talán elkerüli, hogy hamarosan megint a jobb és a bal dühének a malomkövei közé kerüljön.

Annál súlyosabb Bonomi kudarcra. Csaknem háromszoros többség szavazott bizalmatlanságot. Egyszer már elkerülte a bukásnak ezt a csúfos megnyilatkozását. Amikor a katolikus néppárt felmondta neki a támogatást, sietve visszavonult, még mielőtt a bizalmatlan megnyilatkozásra sor kerülhetett volna. Akkor Bonomit hevesen támadták a pártok és a sajtó, hogy gyáván futamodott meg, szembe kellett volna néznie a valósággal s a parlamenthez fordulnia, hogy megkérdezze: maradjon-e, vagy menjen. A helyzet kétségkívül súlyos volt, nem volt platform és nem volt politikus, aki a szélrózsa irányába széthúzó pártokat egységes kormányprogram alapján összehozza. Hiába próbálkozott Giolitti, hiába Salandra, hiába Sonnino, hiába Nitti, újra csak Bonominak kellett jönnie, hogy elébe álljon a parlamentnek és megkérdezze másodsor is, amit először elfelejtett megkérdezni. Ugyátszik, mintha mindez csak azért történt volna, hogy az először elhárított politikát pofont másodsor mégis csak megkapja. Most aztán megkapta.

Pedig ugylátszott, hogy Génuával megmenti magát Bonomi. Génuá nemcsak az olasz kormányának lett volna presztizs-kérdése, de Olaszországnak is. Bonomi azt hitte, ha kifelé energikusan védi a génuai konferencia eredeti tervét és eredeti határidejét, ha Anglia mellé áll és ebben a kérdésben konokul franciaellenes marad, mellette lesz a közvélemény, mert az olasz közvélemény a háború óta franciaellenes. Tévedett. Az első hideg zuhanyt a fascisták zudították rá. Mint állam az állam, ez a kis, alig harmincegynéhány képviselőt számláló politikai terrorcsapat, fenyegető jegyzéket intézett Bonomihoz: „Nem fogjuk tűrni, hogy a génuai konferencia szovjetorszag-konferenciává váljon.” Olaszországban könnyen lehet hangulatot csinálni. Bonomi megbukott és nyilván a génuai konferencia eszméje is lejjebb ereszkedett arról a piederstárról, amelyre Bonomiék képzelté fel-talpatza. Bár meglehet, hogy az

olasz pártok nem Génuát akarják bántani, csak Bonomit, kétségtelen, hogy Bonomi bukásával Génuát is nagy bántalom érte.

Néhány héttel ezelőtt azt irtuk Génuáról, hogy ha egyszer ez a gondolat kipattant, többé semilyen intrikával és gáncsal agyonütni nem lehet. Ugyanezt mondja most Benes Londonban. A szavai mások, de egy az érteleme. „Ha kimondották, többé visszavonni nem lehet.” Mert akkora erő van benne, hogy most már minden áron élnie kell. Benes szavai nem azért érdekesek, mert igazolják a közvéleményt, amely bizik ebben az európai összefüggésben, de főképen azért, mivel Benes, a kisantantnak ez a vezető államférfia tudvalevően a francia politika szóvivője volt Londonban. A francia politika pedig nem gondolja ilyen liberálisan, hiszen mindenképp Génuá elgáncsolására törekszik. Benes nyíltan politikai és európai koponya, nagyon jól tudja, hogy Európa újraépülése csak az európai népek együttes akaratán történhet. Ha Bileamként indult el Londonba, hogy a génuai összefüggést lehetlenné tegye, a végén átok helyét áldás fakad a száján. Génuát nem lehet elgáncsolni többé, ha most az olasz válság miatt eltöredt is, előbb utóbb meg kell lennie. És ha utóbb is, frissességéből és kezdő lendületéből veszíteni nem szabad.

Benesről azt mondják, hogy nemcsak Génuá ügyében ment Londonba, hanem azért is, hogy a francia-angol viszály dolgában közvetítsen. Ugyátszik olyan nagy a viszály, hogy még ez a távoli politikus, aki mindkét félnek rokonszenves, se tudta egy lépéssel közelebb vinni az ellentéteket. Az angol-francia helyzet kezd súlyosan elmérgesedni. Az angol-

francia antant, hiába nyilatkozik róla Poincaré is és Lloyd George is, hogy elsőrangú érdeke mind a két országnak, csak nem akar létrejönni. A franciák jegyzőkönyve öszönével árasztják el az angolokat és az angolok már nem is válaszolnak. A francia sajtó dühös cikkeket tárja fel a viszályt és emlegeti a szakadást. A francia diplomácia pedig titkos machinációkkal dolgozik Anglia ellen Keleten. Ha Anglia nem akar agresszív lenni Németország ellen, agresszív a francia diplomácia Törökországban, Egyiptomban, Szíriában és Indiában.

Az angol világbirodalom keleti szemhatárában vaskos viharfelhők jelentkeznek. Egyiptom lázong, Indiában forradalom, Törökországban meg-erősödnek a nacionalisták. Az alsóházban a lordkancellár a következő komor mondatot mondja: „Anglia a közeli hetekben fennállása legválságosabb idejét fogja átélni.” Mi lesz a közeli hetekben? Három nagy problémát kell elintézni egyszerre. Az ir kérdést, az egyiptomi kérdést és az indiai kérdést. Hiába egyeztek meg tehát az angolok a siniféme-ekkel, a meg egyezés máris felborult. Ujra fellángolt a harc az ulsteri határon s most mindent előlről kell kezdeni. De az ir forradalom végreis közel van, ezt el lehet intézni. Ellenben Egyiptom messze van és India még messzebb. A válság súlyos, mondja Lloyd George, de nem szabad, hogy elveszítsük a fejünket. Egyiptommal állítólag már meg is egyezett Lloyd George. Anglia megszünteti a fenhatóságot. India is függetlenséget kap s csak laza szálak fogják a brit birodalomhoz fűzni. Meg kell várni a válságos heteket, lehetséges, hogy a keleti káoszról új nagy független birodalmak emelkednek.

A szászok megegyeztek a liberálisokkal

Harmincmilliót kapnak iskolákra. A magyar néppárt Szatmáron. Szocialisták a választáson.

Az Uj Kelet tudósítójától

Erdélyi politikai körökben nagy érdeklődéssel kísérték a szász nemzeti párt vezetőinek tárgyalásait, melyeket egyrészt a kormány megbízottjaival, másrészt a román nemzetipárttal folytattak. A szász néptanács nagyszabású ülése után, bár hivatalos kommunikét nem adtak ki, nyilvánosságra kerültek a szászok feltételei, amelyek teljesítése esetén hajlandók egyes kerületekben a kormány jelöltjeit támogatni. Beavatott helyről szerzett értesülést szerint

a szászok teljes szabad kezét követelték

jelenlegi egyházi szervezetük fenntartására és új alakítására. A kormánytól szubvenciót kértek iskoláik részére és a tanítók fizetésének kiegészítését az állami tanítók fizetésének mértékére. Ezenkívül az agrártörvény bizonyos mérvű módosítását kívánták. Ha a liberális párt elfogadja ezeket a feltételeket, — így szólt az ajánlat — a szászok támogatni fogják a liberális jelölteket azokban a kerületekben, ahol kisebbségben vannak.

A feltételek súlyosak voltak, de a

kormányt szorongatott helyzete arra kényszerítette, hogy azokat elfogadja és a megegyezés létre is jött. Az „Adeverul” szerint a felajánlott kedvezmények ellenében a liberálisok három nagyküllői, három besztercei, két brassói és egy kisküüllői kerületet engedték át a szászoknak, akik kötelesek a kormány jelöltjeit a többi kerületekben támogatni. Temesvárról azt is jelentik, hogy a svábok vezetői és a kormány szintén tárgyalásokat folytatnak, melyeket egyik részről Cosma Aurél miniszter vezet.

A megegyezésről szóló híreket egyik részről sem erősítették ugyan meg, de abból hogy a szászok megszüntették a Vajda Sándorral is megkezdett egyezkedést, határozottsággal következtetik, hogy a paktum valóban létrejött. Egyesek precíz adatokat is tudnak és azt híresztelik, hogy a kormány többek között

harmincmilliót lejt

ad a szász iskolák támogatására. A szászok körében a választási paktum híre nem fogadták osztatlan helyesléssel. A pártban már régen érvényesül egyre erősödő mozgalom, amelynek éle főleg Bradsch Rudolf és Roth Ottó ellen irá-

estefelé ülök és izlet, nincs kereset. ajtó és beállít egy asféle, olyan magas sán királya, a feje ért, ijesztő két baszen különös orra.

avoszenü — ko Arkadi, de Brona a szóviccet nem

éd ez? — ri

? — szólt félén beszéd, héber!

— merészko ha nem mondta nem, az orrok relv volt.

ez a zöld ugorka nkbe. Hordja el velem gyűlik meg.

gtiszteltetést! — yosan meghajolt, szólt Arkadi és t.

— szólt közbe tok fel egymás inkább tovább

k.)

SZEPÁRUGYÁR fon (Szappan-u.)

karátos lemez

... Lei 75—

gram Lei 68-20

” ” 61-40

” ” 54-60

onal

gram ” 47-80

váltó!

are, Cluj.

TELEFON 2—13

pujfonal 40 minőségben megérkezik

Unirei 17.

gyelem!

3136-I

szat

onatok és készítését, osást, ma-

en szín- kozme- kaphatók.

liska

udvarban.

utazók! magyar ek. Az álkozó . 8. A s- 3374-1

ak

Co.

Festék 692.

nyul. A szász ellenzék nincsen megelégedve a vezetőség politikájával, mert az egyenes folytatása a magyar rezsim alatt tanúsított magatartásával.

— A szászok — mondja az ellenzék — mindenkor kormánypártiak voltak és Romániában most ugyanezt teszik. Ezt az elvtelen politikát fel kell adnunk, mert hamarosan nem fognak komolyan venni bennünket.

A surlódások különben elvesztették belső jellegüket és Nagyszebenben nyílt harcra nőttek ki. Brandsch Rudolfal szemben pártönkivüli demokrata programmal Fuchs Adolf lépett fel képviselőnek, akinek tábora napról-napra növekszik. Fuchs programbeszédében kijelentette, hogy az összes kisebbségeket akarja a parlamentben képviselni és mint a szász mozgalom régi harcosa küzdeni fog a vezetőség maradásáért ellen. Ugy tudjuk, hogy Fuchsék tárgyalásokat kezdtek a szocialistákkal is, hogy ne állítsanak ellenjelöltet.

A magyar néppárt Szatmáron

A magyarok választási harcának frontja is szélesedik. Szatmáron nagyszámú halgatóság jelenlétében alakították meg a Magyar Szövetség tagozatát. A gyűlésen, amelyet az iparos-otthon nagytermében tartottak, a központ részéről megjelent Paál Árpád lapszerkesztő, Zágoni István és Koós Károly.

A gyűlést Békely Lajos református lelkész nyitotta meg és felkérte Zágoni Istvánt, hogy ismertesse a párt programját.

Zágoni István hosszabb beszédben ismertette a párt programját és hangsúlyozta, hogy a magyarság hosszú passzivitás után azért lép az aktivitás terére, mert kötelelességei mellett érvényesíteni kívánja jogait is. Azután Koós és Paál Árpád tartottak lendületes beszédet, hangsúlyozva a magyarság egységes részvételét a választásokon.

Hosszabb vita indult, hogy a magyar néppárt tagozatát alakítsák meg vagy csatlakozzanak a Magyar Szövetséghez és annak alakítsák meg a helyi fiókját. Többek hozzászólása után elhatározták, hogy megalakítják a Magyar Szövetség tagozatát és annak elnökévé egyhangulag Békely Lajost választották meg. Az elnök mellé tíz tagból álló előkészítőbizottságot és ötven tagú választmányt választottak.

Megejtették a kerületekre szóló jelöléseket is és képviselőnek Koós Károlyt, szenátornak dr. Harsár Gézát jelölték. A jelölés után Koós Károly tartotta meg programbeszédét.

— Nem tudom pontosan körvonalazni programomat — mondotta többek között — mert a magyarság eddig nem vett részt a román politikai életben, de ígérem, hogy tőlem telhetően küzdeni fogok a magyarság érdekeiért a román parlamentben.

Letartóztatták a „Patria” egyik munkatársát

Az erdélyi román nemzeti párt értesítése szerint a párt brádi jelöltjét, Procopiu lapszerkesztőt, a „Patria” munkatársát a főszerkesztő rendeletére letartóztatták. Később, mikor szabadon engedték, felszólították, hogy hagyja el azonnal a megyét, mert nincs a prefektustól a megyére szóló tartózkodási engedélye. A nemzeti párt a szászvárosi kerületben Vlad Aurél volt pénzügyminisztert jelölve képviselőnek. Ellenjelöltje Mosoiu tábornok.

Brassói jelentés szerint a nemzeti párt ottani tagozata a hó 17-én összeült, hogy a választásokkal kapcsolatos teendőket megbeszéljék. A gyűlésen megjelent a rendőrség néhány embere és többeket, köztük a „Gazeta Transilvaniei” szerkesztőit letartóztatták. Másnap az ügyészség a letartóztatottakat szabadonengedte.

IFJÚ KELET

! jelenik e héten zsidó ifjúsági folyóirat meg- !

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cal. Regele Ferdinand Nr. 48.

Alkotmányt kap Palesztina

A végrehajtó hatalom a főkormányzóé marad

Az Uj Kelet tudósítójától

A palesztinai zsidó nemzeti otthon államjogi rendezéséhez megtörténtek az első alapvető lépések. Az angol kormány elkészítette a palesztinai zsidó nemzeti otthon alkotmánytervezetét és hozzászólás előjából kiadta a cionista világszervezet vezetőségének, valamint a jelenleg Londonban tartózkodó arab delegációknak. Díszreteret az az önművelés és előrelátás melyet a cionista vezetőség ez alkalomból tanúsított. Az alkotmánytervezet, az alkotmányosság alapelveihez híven, az ország többségének, kezébe adja a törvényhozó hatalmat. A cionista vezetőség ez ellen nem emel kifogást, mindamellett, hogy az ország többsége jelenleg arab. Jellemző azonban, hogy az arab delegáció még így sinesen tulságosan elragadtatva az alkotmánytervezettől. A palesztinai zsidó nemzeti otthon élete ugyanis egyszer és mindenkorra meg van pecsételve, a Balfour deklarációval és ez azt, ami az araboknak nem tetszik. Az, hogy néhány évig esetleg az ő kezükben lesz az alkotmányos többség, nem változtat azon, hogy néhány évi rendszeres bevándorlás után, ugyanez az alkotmányos hatalom a zsidóság kezébe lesz. A cionista vezetőség is jól tudja ezt és épen azért, minden politikai kedvezményt megad az araboknak, egyuttal azonban résen áll és minden erejével igyekszik a bevándorlás kérdését mennél hamarabb szabályozni. A palesztinai zsidó nemzeti otthon érintő nagyfotosságu politikai eseményekről következő távirataink számolnak be.

Az alkotmánytervezet

London, február 19. (Reuter.) A palesztinai alkotmánytervezet, amelyet a kormány a jelenleg Londonban időző arab delegációval és a cionista világszervezet vezetőségével közöl, a kormány és a tekintetbe jövő pártok között történt beható tanácskozás után kiegészítették és amint mértékadó politikai körökben hiszik, alapul fog szolgálni egy minden irányban kielégítő megegyezésnek.

A „Times” behatóan foglalkozik a palesztina alkotmánytervezettel és véleménye szerint az angol kormányok célja az volt, hogy keresztülvigye a Balfour deklarációjában lefektetett politikai alapelveket és olyan alkotmányt dolgozzon ki, mely ezeknek az elveknek megadja a szükséges garanciákat.

A kormány tervezete szerint Palesztinában

a végrehajtó hatalom továbbra is a mindenkorai kormányzó kezében marad.

ezzel szemben a törvényhozás egy országos tanács feladata lesz, melynek tagjait részint kinevezik, részben alkotmányos uton választják. A mindenkorai kormányzóknak jogában lesz bizonyos ügyeket végső fokon eldönteni, azonban a tervezett alkotmány valójában mégis az első lépés a palesztinai zsidó nemzeti otthon parlamentáris kormányrendszeréhez.

A cionista világszervezet

központi irodája az alkotmánytervezettel kapcsolatban a következő kommunikációt boesátotta ki:

A cionista világszervezet örömmel üdvözlöi azt a tényt, hogy Palesztina részére elkészült az alkotmánytervezet és hogy az alkotmányos kormányforma Palesztinában hamarosan életbe fog lépni. A cionista világszervezet bizonyos abban, hogy Palesztina alkotmánya minden tekintetben szigorúan meg fog egyezni a nagyhatalmak által jóváhagyott mandátummal és hogy a cionista világszervezetnek megadják az alkalmat és lehetőséget, hogy az alkotmánytervezettel kapcsolatban az angol kormány elé terjesszesse mindazon megjegyzéseit, melyeknek megtételét szükségesnek tartja.

Az alkotmánytervezet alapelveire vonatkozóan a „Jewish Guardian” értesülése szerint a cionista világszervezetnek február tizedikéig még nem volt alkalma, hogy a hivatalos cionista álláspontot Mr. Churchill elé terjessze. Ezzel szemben a nem hivatalos arab delegációt, mely jelenleg Londonban tartózkodik, kihallgatáson fogadta. Épen azért

a tervezet még nem lehet véglegesnek tekinteni

és minden olyan híresztelést, mely nem a gyarmattügyi minisztériumból indul ki, teljes óvatossággal kell fogadni. Ez a figyelmeztetés mindenekelőtt a „Morning Post” egy közleményére vonatkozik, melyben nyilvánvalóan a kiesiny és nem hivatalos delegáció kívánságait adja vissza.

Az az okirat, mely az alkotmánytervezetet tartalmazza, egyelőre mint bizalmas átírat érkezett a cionista vezetőséghez. De hogy ha nagyobb változtatások nélkül járulnak hozzá a különböző illetékes faktorok, akkor körülbelül

a következő sémája lesz Palesztina alkotmányának.

Az alkotmány alapelveiben megegyezik az ugynevezett koronagyarmatok alkotmányával és pedig azt a típust képviseli, mely nagyjából kezdeti stádiuma szokott lenni a brit fenhatóság alatt levő, de autonóm önkormányzattal bíró országoknak. Ehhez mérten az alkotmányos hatalom következőképpen tagozódik:

- 1) az ország feje a főkormányzó (angolul High Commissioner), akinek a hivatalát megillető minden hatalom rendelkezésére áll.
- 2) a kis kormányzótanács, melyet a kormányzó nevez ki.
- 3) egy törvényhozó tanács (Legislative Council), melynek kétféle tagjai lesznek. Egyik részét a kormányzó nevezi ki, a másik részét általános választások útján választják.

Előrelátható, hogy az alkotmánytervezet életbelépte után az első törvényhozótanács, vagy parlament tagjainak többsége a lakosság többségéből fog kikerülni és épen ezért túlnyomó részben arab lesz. Egyidejűleg azonban a kormányzóknak hatalom adatott, hogy a kis kormányzótanács közvetítésével személyesen garantálhassa a kisebbségek vallási és egyéb jogait, ebben az esetben tehát főleg a keresztényeket és a zsidókat. Valószínűnek látszik, hogy az alkotmánytervezetnek a választói jogot szabályozó része azzal a céllal készült, hogy minden arab gyanakvást eleve lehetetlenné tegyen, különösen a zsidó uralmi vágyra vonatkozóan, melyről a Londonban időző arab delegáció tesz közzé híreket. A zsidóknak ez az uralomra jutása, az alkotmánytervezet értelmében csak akkor lesz lehetséges, ha Palesztina lakossága, mely a nagy kormányzótanácsot választja, túlnyomó részben zsidó lesz.

A bevándorlás szabályozása és a palesztinai alkotmánytervezet

A „Times” hosszú cikket szentel a palesztinai alkotmánytervezet kérdésének és megállapítja, hogy a tervezet még nem tekinthető véglegesnek, inkább csak tárgyalási bázisnak szolgál, a cionista világszervezet és az arabok között. A palesztinai kérdés sulypontja a bevándorlás szabályozásán nyugszik, minek következtében a bevándorlásra vonatkozó alkotmánytervezeti pontokat eddig még nem lehetett nyilvánosságra hozni. A korlátlan bevándorlás lehetőségével a cionisták előtt megnyílik az alkalom, hogy nagyszabású bevándorlást indítsanak Palesztinába és így majoriálják az arabokat. Az arab delegáció mindaddig nem tette meg megjegyzéseit az alkotmánytervezethez, de általános viselkedésük arra enged következtetni, hogy a tervezettől nincsenek tulságosan elragadtatva.

A nemzeti párt főhadiszállásán

„Ha liberálisok jönnek, a talvakban félre verik a harangot!”

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az erdélyi választási küzdelem központjában a nemzeti párt áll, az egyetlen erdélyi román párt, amely valóban hatalmas tömegeket öl fel. Az elnyomatás ellen való harc tradíciót hordozza ez a párt, a vezérek: bálványai a legtöbb erdélyi románnak. Súlyos felelősség nyugszik lelkiismeretükön. A nemzeti párt nem áldozhatta fel elveit átmeneti eredményekért. Évtizedek óta vezeték Erdély román népét jobb jövő felé, most, hogy a jobb idők külső kerete adva van, a belső tartalmat is összhangba kell hozni. A magyar latinfundumok reakciója ellen széles népszerűséget kell elérni. A regálteli pártok felelősség nélkül követhetik a konjunkturát, a nemzeti párt történelmi felelősséggel adós. Fizetnie kell.

Mani nem egyezhetett meg Bratianuval, mert csak a mandátumok számarányának eltolását ígérte. A román nemzeti párt azonban nemcsak politikai, de szellemi és erkölcsi rendszer-változásért küzd. Amit mint kisebbség hirdettek, valóban meg kell adnia az új kisebbségeknek: demokráciát, a szó nemes, nyugati értelmében.

Széles, jól szervezett apparátussal indult a párt a választási küzdelembe. Központi választási irodája valóságos főhadiszállás. A „Patria” szerkesztőségének két tágas helyiségében késő estig berreg a telefon, kattognak az írógépek, küldöncök lötnak-futnak. Az iroda élén Dán Szever áll, a nemzeti párt ifjú gárdájának legtehetségesebb tagja, a párt főtitkára. Ide rendelte a pártvezetőség dr. Tomas volt prefektust és dr. Szabó ügyvédet. Teljes irodaszemélyzet és kurirszolgálat áll rendelkezésükre: postát bontanak és expedíálnak, telefonjelentéseket vesznek fel és telefonutasításokat adnak. Permanenciában vannak.

Amikor beléptem, az egyik vezér küldöttséget fogad. Váratlanul érkezett Kolozsvárra, de már percekkal érkezése után mindenki tudja, hogy itt van. A küldöttség panaszkodik, hogy a kerületükben a nemzeti párt nem állított jelöltet. Megmagyarázzák, hogy ott paktumot kötöttek a parasztpárttal.

Egy képviselőjelölt is befut kortesgárdája élén. Alig bundában mindegyik, a falvakat járták. Jelentik, hogy mindenütt lelkes a hangulat, a nép rendíthetetlenül a párt mögött áll.

A párt egy régi harcosa, akit ez alkalommal nem jelöltek, hevesen, de meggyőződéssel vázolja az általános helyzetet:

— A liberálisok megbuknak. Ez már biztos. Nem impressziók után ítélek, tényekre hivatkozom. A liberális jelölteket és korteseket több helyen megverték és kiűzték a faluból. Fanatikusan gyűlölettel fogadják őket. Arra a hírre, hogy a liberálisok jönnek, egy nagy román faluban félreverték a harangokat. Az aktív minisztereket is „Éljen Maniu” kiáltással fogadják.

— Minden kerületben jól állunk, — mondja Dán Szever. Csak úgy bukhunk meg, ha jelölő iverinket visszatartják, vagy a választás eredményét meghamisítják. No, de merjék csak!

Pár pillanat csend következik, Onisor egyetemi tanárnak telefonálnak. Nincs otthon. A munka tovább zajlik.

Megkérdem az iroda egyik vezetőjét: Minden körülmény figyelembevételével, milyen eredményre számíthatnak?

— A legrealisabb számítás szerint — volt a válasz — néhány kerületet kivéve mindenütt győzni fogunk. Az eredményt egész Erdélyben a következőképpen látom: 80 nemzeti párti, 10 liberális, 10 német és szász, 5 parasztpárti, 5 magyar, 3 független, 2 Gogapárti és 1-2 zsidó.

— És Erdélyen kívül?
— Bukovinában győznek a liberálisok, de ott kevesen vannak, lesznek tizen. Beszarabiában akkora a terror, mint a gyűlölet a kormány ellen. Ott

megoszban lesrasztpárfog sze

mond, lget szerbukik ékormánykődünk tianuval kell szeki van S

dom — des pa gekkel. — hogy a kerületek erőszakk mandátum liul Diriget, ahol maradtak Valak Egy jelen ben lépet — N ver gyny férfit. — Deris lelkiismer róla győz Erad — mentbe. ily értelm nem beun

Ólmák

Budap. polgári és előtti Pés négygyűlést. A képviselők is. A bevésési párt szavait a botokkal. — Ezen megnek azt a dor Pál vannak. hallgatósá másrésze szónok fe

— Le Ekkor say és hi dgszerete — Me magától ságot! —

Ezután közölte az rendet tar Rassy — Bej várost, de felfogást t Erre kezdtek a nyomják beszélt.

— Jól szólókat, a jak elleje gyalozatos fickók, ak nem végez nemzet ny — Le rek! — ki Rassy jelentkezzé Ekkor egy self, alig h botot suhog tett szavak dezi, menn lisoktól? R redőket. Er feloszlatta.

A kormány a következő nos hercegné di Árpád

párt asán

k. a tal- arangot"

delem köz- az egyet- ly valóban Az elnyo- licioit hor- bályványai Sulyos fe- retükön. A fel elveit tizedek óta jobb jövő idők külső tartalmat is magyar lati- széles nép- thon, nem belüli pártok a kon- ténelmi fe- ll. neg Bratia- mok szám- A román csak politi- si rendszer- t kisebbség l' adnia az ciát, a szó aparátussal tüzelembe. A valóságos szerkesztő- rében késő tognak az futnak. Az a nemzeti netségesebb rendéle a prefektust eljes iroda- áll rendel- és expedial- znek fel és permanenciá- gyik vezér hul érkezett kel érkezése itt van. A a kerületük- tott jelöltet. paktmnot efut kortes- mindegyik, tik, hogy at, a nép tt áll. sa, akit ez vevesen, de z általános knak. Ez után ité- liberális bb helyen ból. Fana- et. Arra a nek, egy ék a ha- tereket is adják. ol állunk, x ugy buk- et vissza- eredményét k csak! ezik, Oni- lefonálnak. bb zajlik. gyik veze- gycelembes- számita- ás szerint kerületet gunk. Az a követ- párti, 10 5 paraszt- 2 Goga- k a liberá- k, lesznek a terror, llen. Ott

megoszlanak a mandátumok. A regát- ban lesújtó lesz az eredmény, a pa- rasztpárt hatalmas parlamenti pártot fog szerezni.

— Mi lesz a választások után? — A kormány még akkor is le- mond, ha a régi királyságban többsé- get szerez. Erdélyben ugyanis meg- bükik és a nemzeti párt nélkül ninesen kormányzás. Mi pedig soha nem mü- ködünk együtt velük, legalább is Bra- tianval nem. Száz szavazattöbbséget kell szereznie a kormánynak, ez pedig ki van zárva.

— Sokat beszélnek arról — mon- dom — hogy a nemzeti párt esőn- des paktumot kötött a kisebbsé- gekkel.

— Erről nem tudok. Sajnáljuk, hogy a liberális párt tiszta nemzetiségi kerületekben jelölteket állított, hogy erőszakkal fossa meg a kisebbségeket mandátumaiktól. Annak idején a Consi- lium Dirigent csak ott állított ellenjelö- tet, ahol a kisebbségek passzivitásban maradtak.

Valaki levelet olvas fel a Bánáthól. Egy jelentéktelen ügyvéd két kerület- ben lépett fel.

Na persze — mondja Dán Sze- ver gunyosan — az egy nagy állam- főfő.

Derűs a hangulat. Sokat dolgoznak, lelkiismeretesen és mindenki meg van róla győződve, hogy nem hasztalanul. Erdély csak erdélyieket küld a parla- mentbe. A nemzeti párt az egységet így értelmezi: öket egyesítették velünk, nem bennünket velük.

Rassayt ólmosbotokkal fogad- ták a pécsi ébredők

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, február 20. A független polgári és kisgazdapárt vasárnap dél- előtti Pécsen tartotta meg agitációs népgyűlését nagyszámu hallgatóság előtt. A gyűlésen megjelent több képviselő kíséretében Rassay Károly is. A bevezető beszédet Hammerli pécsi pártvezér mondta el, akinek szavait a teremben megjelent, ólmos botokkal felfegyverzett ébredők töb- bjezen megzavarták. Amikor a szó- nok azt mondta, hogy lélekben Sán- dor Pál és Bárczy István is jelen vannak, valóságos orkán támadt, a hallgatóság egyrésze fűtyülni kezdett, másrésze sértő szavakat kiáltozott a szónok felé:

— Le velük! Le a zsidókkal! Ekkor az emelvényre lépett Ras- say és hivatkozott a magyar ven- dégszeretetre.

— Menjen vissza, nem hívtuk, magától nem tanulunk magyar- ságot! — kiáltozták az ébredők.

Ezután Csécsi rendőrkapitány közölte az elnökkel, ha nem tud rendet tartani, feloszlatja a gyűlést.

Rassay tovább akart beszélni:

— Bejártam — ugymond — sok várost, de a magyar becsületről más felfogást találtam.

Erre az ébredők üvöltő hangon kezdtek a himnuszt énekelni, hogy el- nyomják Rassay szavait. Rassay megint beszélt.

— Jól ismerjük ezeket a közbe- szólókat, akik ilyen eszközökkel akar- ják elfelejteni a múltban elkövetett gyalázatoságait. Ezek a tejeles száju fickók, akik soha produktív munkát nem végeztek, nem ülhetnek örökké a nemzet nyakán.

— Le vele, aljas bitang gazembe- rek! — kiáltja egy hang Rassay felé.

Rassay felszólítja a kiáltozót, hogy jelentkezzék. De az nem jelentkezik. Ekkor egy Kovács nevű vasuti tisztvi- selő, alig husz éves fiatal ember, ólmos- botot suhogtatva kijelentette, az emli- tett szavakat ő nem mondotta, azt kér- dezi, mennyit kapott Rassay a liberá- lisoktól? Rassay hivei kidobták az éb- redőket. Erre a rendőrtiszt az ülést feloszlatta.

Kik vesznek részt az alkotmányjogi anketón

A kormány az alkotmányjogi anketóra a következőket hívta meg: Csernoch Já- nos hercegprímást, Szmeccsányi egri, Vá- di Árpád kalocsai érseket, Ravasz László

és Rassai Sándor püspököket, Tóry Gusztáv kuriai elnököt, Ráth Zsigmond kuriai másodelnököt, Wlassich Gyulát, a köz- igazgatási bizottság elnökét, Benedek Sándor másodelnököt, Tóth János volt

beigymiszter, Balogh Jenő akadémiai főtitkár, Timon Ákos, Concha Győző, Plosz Sándor és Polner Udön egyetemi tanárokat. Az alkotmányjogi anketát dönt a választójog kérdésében.

Ujjászervezik a Kadimát

Az Uj Kelet tudósítójától.

Még az elmúlt országos cionista konferencia — a sajtóbizottság javas- latára — elhatározta, hogy a Kadima részvénytársaságot, amely strukturájá- nak egyes fogyatékoságai miatt nem látszott megfelelően akcióképesnek, alaptöke emelés útján ugy szilárdítsa meg, hogy az Uj Kelet kibontako- zott ereje minden tekintetben meg- nyilvánulhasson. E cél elérésére el- határozta, hogy a nehány elvbarát által létesített nyomdavállalatot át- veszi, újszervezi és megbizaa a Zsidó Nemzeti Szövetséget, mint a Kadima kiadó részvénytársaság főrészvényesét a fölszámolás kereszttulvitelére.

A fölszámolásra a konferencia di- rektívákat is adott:

A Szövetség átengedi az Uj Ke- let kiadó jogát egy újonnan létesítendő részvénytársaságnak, amely ennek ellenében a régi Kadima részvénye- sei kielégítésére annyi törzsrészvényt ad, mint első részvényjegyzéskor je- gyeztek.

E fölhatalmazás alapján a kon- ferencia lezajlása után az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség vezetősége 1922 január tizenkettődikére össze- hívta a Kadima rendkívüli közgyű- lését, ahol a Kadima részvénytársá- ság föloszlását határozták el. A fölszámolással pedig a Szövetség el- nökségét bízták meg, azzal, hogy a részvényesek érdekeit a legjobb be- látása szerint védje meg.

A Uj Kadima Nyomda és Kiadó- részvénytársaság most részvényaláírá- sát ívet böcsátott ki. Az olvasó lát- hatja ebből az elsőbbségi részvények nagy fölényét a régiakkal szemben. A nyomda mely rövid fennállása óta egy izmosodó, hatalmas ipari vállal- kozás kontúrjait mutatja, nemcsak belső értékében emelkedett, hanem napról-napra gyarapodó megbízatásai- val már most az első erdélyi nyom- dák közé sorakozik. Ha a vállalat tökéletesebb lesz, könnyebb mozgási lehetőségek mellett az új társaság részvényei a legtöbbet érő értékpa- pirok közé emelkednek és legjobb befektetést nyújtják az ipari papirok között.

A felhívást itt közöljük:

Alulírottak ezemmel felhívást boe- sá- tauak ki egy, az alábbi alapítási ter- vezet szerint létesítendő részvénytársá- ság elsőbbségi részvényeinek jegyzé- sére:

1. A határozatlan időre „Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat Részvény- társaság” cég alatt Kolozsvár székhellyel alapítandó részvénytársaság vállalatának tárgya: A nyomdai ipar, a lap- és könyvkiadó üzlet, valamint a könyv- és papírkereskedés körébe tartozó és ezek folytatásával együtt járó ügyletek kö- tése.

2. Az alapítandó részvénytársaság alaptőkéje 2,500.000 (kettőmillióötzszáz- ezer) lei, mely 7500 (hétézeröttszáz) drb., egyenként 100 (egyszáz) lei névértékű, bemutatóra szóló törzsrészvényre és

17,500 (tizenhétézeröttszáz) drb., egyen- ként 100 (egyszáz lei) névértékű, be- mutatóra szóló elsőbbségi részvényre oszlik.

3. Az elsőbbségi részvények tulaj- donosait a törzsrészvények tulajdonosai- val szemben az alábbi előnyök illetik meg:

a) Évenként a részvényeik név- értékéből már befizetett összeg után a részvénytársaság üzleti nyereségéből, — aszerint, amint abból kitélik, vagy nem — 8 (nyolc) százalék vagy eset- leg a nyereség összegét kimerítő elő- osztalékot kapnak, ezenfelül pedig abban az esetben, ha a nyereségnek az előosztalékot meghaladó részéből alap- szabályszerű felosztás mellett több fordítható rendes osztalék adására, mint 30000 (harmincezer) lei, mely kizárólag a törzsrészvények tulajdonosainak jut- tatandó, az ezen 30000 (harmincezer) leit meghaladó és felosztásra kerülő nyere- séghányadban a törzsrészvények tulaj- donosaival egyenlő arányban részes- sülnék.

b) A társaság feloszlásának esetén annak tiszta vagyonából részvényeik névértékének erejéig elsősorban ők nyerneek egymásközött aránylagos ki- elégitést, ezenfelül pedig a törzsrész- vények névértékének visszafizetése után fennmaradó értékének 30 (harminc) szá- zalékban a törzsrészvények tulajdosai- nak kizárásával, 70 (hetven) százalék- ban pedig azokkal együtt egyenlő arányban részesülnek.

4. Alulírott alapítók megállapodtak az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséggel, hogy utóbbi a kibocsátásra kerülő hét- száztövenezer lei névértékű törzsrész- vény ellenébe az alapítandó részvény- társaságra ruhazza át az Uj Kelet című kolozsvári napilap kiadásának jogát, oly kikötéssel, hogy egyfelől működésének megkezdésekor az alapítandó részvény- társaság az Uj Kelet aktíváival, passzi- váival átveszi, másfelől az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetségnek az Uj Ke- let szellemi irányítására ez idő szerint gyakorolt befolyása továbbra is bizto- sítottatik.

5. Az alulírott alapítók közül: Bergner Mór, dr. Fischer Tivadar és Léb Ödön, mint a „Fraternitas-nyomda Lázár és Társai” cég alatt Kolozsvárt működő nyomdavállalatnak kizárólagos tulajdonosai, kötelezik magukat, hogy e vállalatbeli tőkebefektetésük fejében annak összegével egyenlő névértékű elsőbbségi részvényt fogadnak el, e vál- lalatot összes aktíváival és passzíváival minden lelépési díj nélkül az alapítandó részvénytársaságnak engedik át.

6. Alulírott alapítók fentartják ma- guknak a jogot, hogy az alapítandó részvénytársaság első igazgatóságát 3 (három) évi időtartamra ők neve- zék ki.

7. Az ötödik pontban említett rész- vény mennyiség • kivételével a kibocsa- tásra kerülő elsőbbségi részvények jegy- zésekor, azoknak névértékéből 40 (negy- ven) százalék a részvényaláírási iven

megjelölt itartó kezéhez készpénzben befizetendő; míg a hátralékos 60 (hatvan) százalék a részvénytársaság megalakulásától számítandó 30 (har- minc), 60 (hatvan) és 90 (kilencven) napon belül három egyenlő részletben a részvénytársaság pénztárába lesz be- fizetendő.

8. Tuljegyzés esetén a redukcio módozatait, alulírott alapítók legjobb belátásuk szerint állapítják meg.

9. Az aláírási zárójele: 1922. (ezer- kilencszázhuszonkettő) évi március hó 17 (tizenhetedik) napjának déli 12 (tí- zenkettő) órája.

10. A létesítendő részvénytársaság alakuló közgyűlése 1922 (ezerkilenc- százhuszonkettő) évi március hó 21 (huszonegyedik) napján délután 6 (hat) órakor fog az „Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség” központi irodájának, Kolo- zsvárt Calea Regele Ferdinand 48 (negyvennyolc) szám alatti helyisé- gében megtartani, melyre a részvény- aláírók már ezuttal meghívtnak.

Cluj—Kolozsvár, 1922. évi február hó 10. napján.

- Bergner Mór Farkas Simon nagykereskedő, Cluj. rt. igazgató, Cluj. Earkas Lajos Fischer Béla rt. igazgató, Cluj. nagykeres. Timisiora. Dr. Fischer József Dr. Fischer Tivadar ügyvéd, Cluj. ügyvéd, Cluj. Frenkel Mór nagykereskedő, Cluj.

Kereskedelmi Hitelintézet Részvény- társaság bank Cluj.

- László m. p. Sebestyén m. p. Dr. Klein Miksa Léb Ödön m. p. ügyvéd, Cluj. földbírtokos, Cluj.

Löffler Jakab és fiai kereskedelmi r.-t Temesvár. Löffler m. p.

- Molnár Jakab Totis Rezső rt. igazgató, Cluj. rt. igazgató, Temesvár. Rotbart Jakab Weiszbürg Emil rt. igazgató, Temesvár. rt. igazgató, Cluj.

— Maniu Gyulát súlyos baleset érte. Sajnálatos baleset érte a nemzeti párt vezérét, Maniu Gyulát. Maniu autón Nagysomkútra indult, hogy pártja ot- tani gyűlésén résztvegyen, de a hófu- vás miatt kénytelen volt Désre vissza- térni. A postára ment, hogy nagysom- kúti párthíveivel telefonon lépjen érint- kezésbe. Az épület jeges lépcsőjén olyan szerencsétlenül esuzzott el, hogy leesett és jobb lába kitört. Maniut azonnal a kolozsvári sebészeti klinikára hozták, ahol Jakobovici professzor vette keze- lés alá. Felgyógyulása 3—4 hetet vesz igénybe. A népszerű politikust már az első napon elhalmozták részvényilatko- zatokkal és a kolozsvári politikai élet vezetőegyhéniségei nemzetiségre és párt- állásra való tekintet nélkül kívánták mielőbbi felgyógyulást. A nemzeti párt kénytelen lesz a további választási küz- delemben nélkülözni kiváló vezérét, de remélhető, hogy a vezér balesete nem jelent rossz óment a párt választási kámpányának eredményére.

— Nagy visszaélések derültek ki az erdélyi köztisztviselők fizetésénél. Bukaresti munkatársunk jelenti: A köz- lekedésügyi minisztérium nagy vissza- élésnek jött nyomára abból az időből, amikor az erdélyi köztisztviselőket ko- ronával fizették. A minisztérium egy véletlenül kipattant esetből kifolyólag megállapította, hogy abban az időben, amikor Erdélyben a korona még for- galomban volt, az ottani magasabb hi- vatalnokok, akik a tisztviselők kifizeté- sével voltak megbizva, lei helyett, amit a kormány nekik erre a célra küldött, koronákat fizettek ki, még pedig min- den leiert két koronát. Minthogy volt olyan idő, mikor egy lei négy és öt koronát is ért, ezek a magasrangu hi- vatalnokok a visszatartott leikkel a kishivatalnokok kárára óriási pénzeket kerestek. A közlekedésügyi minisztérium megállapította, hogy egyedül a CFR- nél ilyen módon több százmillió leit tettek félre a kifizetésekkel megbízott hivatalnokok.

Ha izléses nyomtatványt akar, kérjen árajánlatot az UJ KELET nyomdájától Cluj, (Kolozsvár) Str. Baron J. Pop (Brassai-utca) 10. sz. Telefon 879.

HIREK

A szerb király esküvője. Bukarestből jelentik: Ma délelőtt 11 órakor érkezett Bukarestbe Sándor szerb király Pasicy miniszterelnökkel. A vendégeket Gyertyánosnál Mosoiu tábornok és a bukaresti szerb követ fogadták s a fővárosig kísérték. Bukarest lobogódiszban, ünnepi hangulatban várta a királyt, akit a pályaudvaron a király és a királyi család tagjai fogadtak. Sándor király a kotroceeni királyi palotában szállt meg, kíséretének tagjait a Palas Athene szállóban szállásolták el. A pályaudvaron egy díszszázad várta a királyt, aki azután a palotába ment. A megjelent előkelőségek közt voltak az összes miniszterek, a tábornoki kar, a főpolgármester, a diplomáciai testület. Az utcán óriási közönség állott sorfalat, amely lelkesen megjelente a vendégeket, akik a székesegyházba hajtottak, ahol ünnepélyes Te-Deum volt, melyet Miron Christea metropolita-primás celebrált. Ezután Sándor király a kotroceeni királyi palotába hajtott, ahol délután öt órakor udvari ebéd lesz, mely után megtartják a hivatalos egyházi eljegyzési szertartást. A „Nasinec” közlése szerint Masaryk köztársasági elnök Marioara hercegnő esküvőjére Bukarestbe utazik. Ugyancsak ez a lap írja, hogy az esküvőn Millerand francia köztársasági elnök is jelen lesz.

Junius 20-ig nem engednek be romániai kivándorlókat Amerikába. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az amerikai követ-ség értesítette a kormányt, hogy amennyiben a romániai bevándorlókra megszabott létszám betelt, ez évi június 20-ig nem engednek be kivándorlókat Romániából Amerikába.

Kétezeröttszáz lóerővel bővítik ki a kolozsvári villanytelepet. Kolozsvár megszaporodott lakosságát és fejlődő iparát évek óta fenyegeti a villanytelep üzemképességének esődjé. A husz évvel ezelőtti épített telep nem képes lépést tartani a növekvő lakosság és az új ipari üzemek igényeivel. Hétfőn délután három órakor az ipari kereskedelmi és pénzügyi érdekeltségek bevonásával értekezlet volt az iparkamara tanácstermében. Az értekezlet eredménye az első komoly lépés ahhoz, hogy Kolozsvár néhány hónapon belül olyan teljesítőképességű villanyteleppel fog rendelkezni, ami a következő husz évre biztosítani fogja a város ipari fejlődésének lehetőségét. Balás iparkamara titkár felolvasta a kamara indítványát, amely szerint a villanytelep csak a legnagyobb nehézségek közt tudja fentartani üzemét, mert normális teljesítőképessége jelentékenyen túl van terhelve. Ilyen körülmények között az az állandó veszedelem fenyegeti Kolozsvárt, hogy a telep teljesített munkája bármely napon felmondhatja a szolgáltatást. Ezen kívül megbérelt az új ipari üzemek építése is, mivel a telep nem képes új műhelyeket árammal ellátni, csak abban az esetben, ha a régi műhelyektől vonja el a szükséges erőmennyiséget. Ez a lehetetlen állapot egzisztenciájában fenyegeti Kolozsvár lakosságát és ezért valóssággal létező az, hogy a lehető legrövidebb időn belül kétezeröttszáz lóerővel kibővítsék a jelenlegi villanytelepet. A kamara vezetőségének felfogása szerint az építkezést részvénytársasági alapon kellene elvégezni. Erre vonatkozólag tett is előterjesztést a városnak, amelyet a városi tanács a legnagyobb örömmel fogadott és kilátásba helyezte, hogy teljes anyagi és erkölcsi erejével támogatni fogja a vállalkozást. A vállalkozás sikere különben aktuális tenné a villamos vasút építésének azonnali megkezdését is. Az érdekesoportok jelenlévő képviselői örömmel vették tudomásul a kamara kezdeményező lépését és több felszólalás után abban állapodtak meg, hogy kiküldenek egy bizottságot, melynek feladata lesz az új telep építésének tervét kidolgozni és a városi tanácsal állandó kapcsolatban maradni. Az előkészítőbizottság elnökévé dr. Kiss Mór volt egyetemi tanárt, a gyáriparosok szövetségének igazgatóját választották meg. A bizottság tagjai a következők: Dr. Pap Sándor, dr. Farkas Mózes, Böszörményi Sándor, Bohatfal Leó, Réthy Károly, Jakab Lajos, Hevessy

József, Bocsnay, Ferenci, Negruz és Desila bankigazgatók, Deutsch mérnök és az iparkamara két titkára. Ezenkívül két tagot fognak delegálni a lakók és háztulajdonosok részéről.

A liberális párt keresztje a bukaresti utcákon. Bukaresti munkatársunk jelenti: A választási küzdelem erősen aktív stádiumba jutott. A legtöbb párt megejtette jelölését a fővárosra és most minden eszközzel, sajtóval, reklámmal, népgyűlésekkel megkezdődött a harc. A leghatásosabb reklámot: az utcai vetítésvásznakat a liberális párt foglalta el és szombat óta a Calea Victoriei hatalmas, szembetűnő moztábláin a liberális párt jelöltjeinek a neve és a párt jelvénye: egy nagy kereszt irányítja magára a járőkelők figyelmét. Az emberek azonban nem sokáig nézegetik a liberálisok reklámját, mert a kereszt, tudja isten, valahogy kissé félelmetes. Pillanatra mindenki önkéntelenül a középkorra gondol, amikor szintén keresztrel csináltak politikát.

A Hakoah Bécs bajnokcsapata lesz. Bécsből írják: Az a hír, hogy Nemes, a Hakoah nagyképességű jobbszélsője Budapestre maradt az FTC-nél és sportéletet nyit, nem felel meg a valóságnak. Nemes visszatér Bécsbe és részt vesz már a tréningben. A Hakoah febr. 12-én tartotta első tréningmunkáját a FAC-al, amelyen nemcsak Nemes, de Guttmann is részt vett. Guttmann, aki az MTK játékosja és a magyar válogatott centerlajosa volt, a bajnoki mérkőzésekre leigazolták és a tavaszi bajnoki kámpányban részt is vesz. A Hakoah ilyenformán annyira megerősödött, hogy sportkörökben a bécsi bajnokság biztos győztesének tekintik.

Coty parfümgyáros megvette a „Le Figaro“-t. Bukaresti munkatársunk jelenti: A párisi „Le Figaro“-t, amely a francia reakciók legnagyobb ujsága és külső kiállításban legszebb lapja Franciaországnak, eddigi tulajdonosaitól megvásárolta Coty, a világhírű párisi parfümgyáros, aki március 1-én már át is veszi tulajdonába az óriási példányszámban megjelenő sajtóorgánumot. A lap szerkesztője, ugyancsak, nincsen megelégedve a kiadói változással, legalább is erre mutat Louis-Lazarusnak, a lap főszerkesztőjének épen a Figaroba, a lapeladással írott cikke, amelynek röviden és sértően ezt a címet adja: „Kufár a szentélyben”. Ezután a cikk után a meggazdagodott parfümgyáros-aligha fogja megtartani Lazarust főszerkesztőnek.

Március 16-ra napolták el az összeszküvés per főtárgyalását. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az erdélyi összeszküvés per főtárgyalását a II. hadtest hadbíróháza március 16-án napolta el.

Vizsgálat a panaszozó prefektus ügyében. Bukarestből jelentik: A „Viitorul” szerint Barbolescu inspektor a tutovai járásban vizsgálatot tartott a kivélti permiszek körül panasz ügyében. A vizsgálat során beigazolódott, hogy Georgescu prefektus és a tutovai polgármester is részese a panaszban. Az iratokat áttették az ügyészséghez.

A brassói Iyria kulturstélye. Február 14-én tartotta meg a brassói Iyria zsidó sportegyesület első kulturstélyét. Az estélyen Brassó egész zsidó társadalmára jelen volt. A kolozsvári központ képviselőit Giszkalay János jelent meg az estélyen, aki ünnepi beszéddel nyitotta meg a műsort. Utána Klein Bella szavalt el megértéssel Giszkalaynak „Gus-Chalay látomása” című versét. Kiemelkedő pontjai voltak a műsorban a nagy művészzel rendezett előképek, melyek a zsidó nép jelenjét és jövőjét ábrázolták drámai mozzanatokban. Az előképek között Fendrich Vilmos konferált és Fruchter Mani énekelte jiddis dalokat zongorakísérettel. A műsort Giszkalay János zárta be egy rövid verssel. Az Iyria jólsikerül estélye körül Fendrich Béla, Fehér Lajos, Schul György, Farkas Nándor és Abraham Berta fáradoztak legtovább. Külön díesértéket illeti Sole Miksát, aki az előképeket tervezte. Az estély tiszta jövedelme tízezer leien felül volt.

Megérkeztek a Romániának ígért torpedók. Bukarestből jelentik: A „Lupta” szerint a volt osztrák-magyar monarchia tulajdonát képező hajóparkból Romániának ítélt hat torpedónaszád megérkezett a galaci kikötőbe.

Nem lesznek bírói áthelyezések. Bukarestből jelentik: A fővárosi lapok azon hírére, hogy a bírói karban nagyobb áthelyezések lesznek, a „Viitorul“-t illetékes helyen felhatalmazták annak közlésére, hogy azok minden alapot nélkülöznek és csak arra valók, hogy a bírók között elégedetlenséget szítsanak a kormány ellen.

A választások tartamára felfüggesztik az adóbecslést. Bukaresti munkatársunk jelenti: A pénzügyminiszter a napokban javasolni fogja a minisztertanácsnak, hogy az adóbecslést a választások tartamára az egész országban függeszse fel.

Pótadó a tüzoltóság átszervezésére. Megirtuk, hogy a kolozsvári tüzoltóságot a város modern intézménnyé akarja átszervezni s erre a célra új pótadó életbeléptetését határozta el. Most készült el a tüzoltóadó szabályrendelete, mely szerint az egy szobakonyhánál nagyobb ház után a tulajdonos évi 20 lei, négy szobán tul 60 lei, egyemeletes házaknál, nyolcnál több szoba után 120 lei, két- és többemeletes házak után 250 lei adót köteles fizetni. Gyárak és raktárak, különösen fa- és deszkarakotárak tulajdonosai, ha a vállalat alapítóje az egymillió lein nem haladja meg, 800 lei, nagyobb alapítók esetén 1600 lei adót fizetnek évenként. Ezeket a díjakat a városi tanács kétszeresére emelheti fel, vagy felére redukálhatja, aszerint, hogy a tüzoltóság költségvetése mint kívánja meg. Az adózáshoz befolyt pénzt motoros felszerelések és modern tüzoltósági felszerelés beszerzésére fogják fordítani.

A politikai lába
Fájdalmas baleset érte Maniu Gyulát. A baleset nem csak neki fáj, de mindenkinek, aki a bator talpraállást szereti a politikában. Maniu agitációs uton járt és nem látta, hogy a sors lábátlanokodni előtte. A sors elgáncsolta, aztán tovább ment. De a kiváló politikus nem tudott tovább menni, mert a lábát törte el. A liberálisok, akiket aggasztott táboruk fejlettsége, némimemű reményre kaptak. Az is valamilyen csak egy lábón áll az ellenpárt. Maniu sarkából most talán mégis ki tudják emelni a világot. A nemzeti párt, persze, fájjalja, hogy a vezérét, akit semmiféle intrika nem tudott lábáról levetni, most mégis épen a beteg lába miatt nem tud résztvenni a választási hadjáratban. De úgy gondolja, hogy a mig a másik párt sánitkál, addig nem adja fel a küzdelmet. A lábán megsérült választási stratégiát végre meg lehet fejteni. Ha másképpen nem, hát úgy, hogy kiadják a parolát: csak a fejét, hogy meg ne sántuljon.

Cukor érkezett Galacba. Galaci jelentés szerint az ottani kikötőbe 28. vagon cukor érkezett.

Házasság. Grünstein Rózsikát. Mőcsről eljegyezte Martin Janó Segesvárról. (Minden külön értesítés helyett.)

A szabadonbecsátott kommunista vádiottak. Bukaresti munkatársunk jelenti: Jelentették, hogy a kommunista per vádlottai közül pánteken este harmincnyolc vádlottat szabadlábra helyeztek. A szabadlábra helyezettek nevei a következők: Ilie Mascovitz, Mihály Cruteanu, Andrei Jonescu, C. Popovici, L. Maglasiu, Joan Elena, I. Mircescu, H. Safr, H. Mostaci, C. Georgian, Eugen Jonescu, Berger Aladár, Köbiös Elek, Tarza Nándor, Serban Andor, Uic Lázár, A. Huschia, C. Niculescu, I. Krebs, I. Sassa, I. Tirik, S. Benedict, Moscu Kohn, Sofia Petrovan, Jenny Kipperwasser, Ida Pega, Schwartz Strul, Petre Pandele, Sokolovskij Josif, Belicesi Lajos, Filip Alter, Sami Negru, G. Baldac, Max Sleinberg, I. Sternberg, I. Solomon és Rosenberg Nándor.

Franciaul lehet érettségizni Bukarestben. Bukaresti munkatársunk jelenti: A francia és román kormány, Daeschner bukaresti francia nagykövete és Le Toa romániai francia iskolai felügyelő közvetítésével, megegyezett egymással abban, hogy éves tanfolyamokat rendeznek Bukarestben azok számára, akik érettségi vizsgájukat francia nyelven akarják letenni. Aki tehát elvégezte a gimnáziumot, illetve a nyolcadik osztályvizsgát megállotha, a román érettségi helyett egy francia biotárság előtt francia nyelvű érettségi vizsgát tehet, amelyre nyelvbőlileg, a nyolcadik osztályba való beiratkozásával egyidejűleg, a francia bizottság tanfolyamán elkészülhet. Az így kiadott érettségi bizonyítványokat a párisi egyetem nevében fogják kiállítani. Az első ilyen francia vizsga június 3-án lesz Bukarestben, francia program szerint, francia nyelven és román kíséretű nyelvel. Azok, akik ilyen bizonyítványt kapnak, a román egyetemeken kívül a világ minden egyetemére beiratkozhatnak. A francia érettségire előkészítő nyelvi tanfolyam az ittlő francia tanárok vezetésével nemsokára megkezdődik. Hasonló érettségi tanfolyamok vannak már régóta Athénben és Konstantinápolyban.

Japán új nagykövete Bukarestben. Bukaresti munkatársunk jelenti: Niski, japán Románia új nagykövete e hónap végén hivatalának elfoglalására Bukarestbe érkezik.

Gyilkosság a cigánysoron. Gál István dúsgazdag háztulajdonos tegnap jelentést tett a kolozsvári rendőrségen, hogy a Pata-utca 184 számú házhoz tartozó fakamrában egy ismeretlen férfi-hullát talált. Pop Leontin kapitány és dr. Buia rendőrorvos megállapították, hogy az illető erőszakos hatálal halt meg. A balhalántékán ugyanis két szurástól származó nyílt seb tátongott, ami amellet bizonyít, hogy a szerencsétlent legtovább valószínűség szerint meggyilkolták. Holteste körül, a faskamara padlózatán néhány 25 és 50 banis papírpénz hevert, de igazoló iratokat nem találtak nála. Gál István azt állította, hogy nem ismeri a hullát, a szomszédok se tudtak felvilágosítást adni. Csak később derült ki, a véletlenül odavetődött Marcinkievics Lajosné vallomása révén, hogy a hulla Gál István testvére. Gál előbbi vallomását, hogy az illetőt nem ismeri, azzal indokolta, hogy szegyelette felismerni a testvérét, aki valamikor jővevű, józan iparos volt, de később ivásra adta magát és teljesen elzűllött. A holtestet a törvényszéki bonctani intézetbe szállították s boncolás eredményétől függ a nyomozás további folytatása.

A kommunista per tárgyalása. Bukarestből jelentik: A kommunista mai tárgyalásán Stiev volt képviselő kijelentette, hogy nem volt összekötésben a bolsevista kommunista szervezettel. Utána a hallgatag volt képviselő hallgatták ki, aki tagadta, hogy tagja volt a 3. interkonföderációnak.

Central Buffet
Színház után 1314
az elite közönség találkozó helge

Amerikai YES porcellán-puder
a puderek királynéja
Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

Hölgyek figyelmébe!
Estélyi és utcaruhákra legújabb divatu anyag, erdélyi és gyöngyhímzés, mindenféle géphímzések, ajkrozás pilisszörzés és govrézás gyorsan és szépen készülnék a
Hírnő Szalonban
Unió-utca 15., emelet.

Sz örme bundákban és különféle
szőrmékben
nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk 1297
S. Eisenstädter & Co.
szűcs, szőrmeáruháza Cal. Vict.
(v. Kossuth L.-u.) 2. Telef. 1-49.

Megnyilt a VULCAN
liszt- és fűszerkereskedés
Cluj, Piata M. Vit. 18.
Széchenyi-tér
Torna vívodával szemben
Telefon 10-81. 1319
Legolcsóbb bevásárlási forrás
Ügyes zsidó fiut tanulóknak felvesz!

Kőő és horgoló gypajtonal 40 színben legfinomabb minőségben a napokban megérkezik
SIPOS JENŐ
céghez, Piata Unirel 17.

A összees

Négy vádló Tíz napra e tárgy

A kolozsvári bírósága ma összeesküvés peres meretes, hogy man a sziguralommal látott demokratizmus elfojtásában jutott társaságnak, a céljuk, hogy a szerző osztályegyesületekkel kat minden Erben tájékoztass.
A nyomozó zilahi komplott zék ártalmatlá egyéneknél há és ugyszólván olyan megbízó gyarországból lyeknek alapja kezdeni az el Erdekes, hog mindegyikéné irásos esküm még egyetlen sem hiányozta kis fehér vász és a következő

„Esküsző darabolásába godni és a vé utolsó esőp den paranesot mel fogok telj ugy segitsem!
Hogy me ezeknek a g kiküldése, m mint az, hog összeesküvés alapján fedez lást reggel meg Radule vadat Georg szek képvisve nacionálék fo tünt ki, hogy Jolan, Tóth renc, Medgy János, Tordó Sütő András, ler József kö A szökésben Antal, Sztar

Reme
Irta:
Régen vo
A nap ép
ma reggel.
pogtak az aj lomba siette nap kezdett megint csak mintha halot reggelente fe dig diesérő teremtojéhez szaplántalta Estefelé azut burkolozott é szokás szerin jukát és viss A j bet har ban) pedig az élet, apr mécesek re szomorú dal elhalt világ zepén pedig mellüket ver Nines tov volt, mint a olyan, mint kor felhőt h dühösködni mondtak az akinek ereje világot... az ablakba mögé húzód Mint mo hogy a cső ember önkér és látta, hog lezuhan, isté vagy földala fölsőhajtott:

KÖZGAZDASÁG

Elveszítjük a faexport-versenyt Csehszlovákiával 800 vagon vesztel Brátka- Kötegyán között

Az Új Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, február 17. Az Új Kelet megírta, hogy az utóbbi hetekben a romániai fapiacon nagy életség állott be, ami a cseh korona drágulásával állandóan fokozódik. Termelőkön óriási árukészletei évekig hevertek eladatlanul leraktározva a különböző pályaudvarokon, míg most egyszerre elhalmozzák őket rendelésekkel és a kivitelnek meg kellene indulnia. A CFR. tökéletlensége folytán azonban a faexportból hátramló nagy előnyöket az ország képvisel. A CFR. számára abban a mértékben megszerezni, amilyenben azt lehetséges volna. A CFR. semmiben se járul hozzá az ország gazdasági érdekeinek megvédéséhez. Ellenkezőleg. Tehetlenségével és hanyag nemtörődésével egyenesen romlásba viszi Románia legértékesebb gazdasági tényezőit: a fatermelőket és a fatermeszkedőket. A megrendelések nagy számban érkeznek külföldről hozzájuk, de

a CFR. még ma sem bocsát az exportálni szándékozók rendelkezésére elegendő vasuti kocsit.

Emiatt azt a gazdasági versenyt, amely Románia és Csehszlovákia között a faexport terén dúl és amely egy kedvező valutáris körülmény folytán legutóbb javunkra fordult, el fogjuk veszteni, mert a külföldi és főleg a magyarországi rendelők, a drágább cseh korona és a drágább cseh vasuti tarifa ellenére is szívesebben fedezik szükségletüket Csehszlovákiából, ahonnan a szállítás gyors és megbízható, mint Romániából, ahol az áru hétszámra vár vagonra, a vagonokban szintén hétszámra elvámolásra, a vámnál pedig hónap-számmal áttartásra.

Mint az itteni CFR. igazgató-ságától megtudtam, csupán Brátka, Biharpüspöki és Kötegyán között több mint 800 vagon fa vár hetek

ide. Hallgass rám, végy egy könyvet, új le és tanulj.

A közelben egy fa megrázkódott, mert hallotta a ros jesiva szavait, le akarta fűrészelni magát, hogy helyet készítsen a szabónak.

De a szabó így felelt:

Hagyja, hagyja rabbi, én úgy sem tartok sokat a maguk tanulásáról. Nem nagy dolog — folytatta — ülni az erdőben gondtalanul asszony és gyermek nélkül, próbáljanak inkább bemenni a városba és kezdeni valamit. A Messiást akarják lehozni, ugy-e? Hiábavaló munka! Maguk huszan-harminc szövik Messiást, a fölket király palástját amott meg százak és ezrek tépegetik a varrást.

A szabócska pedig lefesti előttük a városi életet; a Sátán, hogy megbolondította az egész világot. Egy zsákba csalta az embereket, akik öklözik és harapják és fojtogatják egymást a sívár megélhetés miatt.

Fekete hegyes szakála megremeg, szemei parázként égnek, kezei reszketnek és dobálóznak, a szájából lángnyelvek szöknek ki.

Szodoma és Gomorra — folytatja — kilencvenkilenc ember éhez és a lelkét adja el egy darab száraz kenyérért, a századik pedig ül, mint légy a mézestáblán és hizik és bünyözik isten előtt... Férfiak lelküket, asszonyok testüket bocsátják áruba, az emberek legördülnek egy magas hegyről egyenesen be a pokolba. Azt hiszitek, segít ezen valamit a ti Tórátok?

A ros jesiva és a parasok lekönyítják a fejüket.

Mit használ, hogy lehorgasz-szátok fejéteket — nevet keserűn a szabócska. Ha azt akarjátok, hogy

óta Magyarországra való átszállításra. Néhány gazdag és minden anyagi eszközökkel rendelkező és pénzt nem sajnáló erdélyi fatermelő, hogy a mizériákon segítsen, saját számára vagonokat vásárolt Magyarországon és szállításait saját vonatjával bonyolítja le. Azonban ezzel sem érnek célt, mert

ezeket a magántulajdonban lévő vagonokat ugyanannyi ideig tartják vissza, mint a CFR. kocsijait.

A CFR. láthatólag egyáltalában nem igyekszik az erdélyi vasuti vonalakon végig vesztelő favonatokat, amelyeknek gyakori átváltásával, ki- és berakásával exportunkat növelni, valutánkat javítani és állam vámbevételét gyarapítani lehetne, a határon elvámolni és átállítani. Pedig a Magyar Állami Vasutak igazgatósága, tudunkkal nagyon is energikusan siettet a román területen átállításra váró exporttermékek továbbítását.

Románia fatermelői hetek óta folyton ankétoznak, nem mulik el nap, hogy kérvények, küldöttségek és egyes instanciák ne érkezzenek a fővárosba és a CFR.-nél és a kereskedelmi minisztériumban ne kérjék a szállítás sürgős megjavítását. Kérvényekben figyelmébe ajánlják a kormány mellett működő gazdasági tanácsnak a faexport terét iralkodó zavar mielőbbi megszüntetését és rámutatnak arra, hogy ma, amikor a kormány láthatólag mindent elkövet abban az irányban, hogy a lei értéket megjavítsa, milyen bünsös mulasztás ezt a fakivitelre rendkívül kedvező alkalmat elszalasztani. A fatermelők maguk szinte tragikusan komikusnak találják, hogy Csehszlovákia, amelynek fatermelői és fuvarja is sokszor drágább a miénknél, a mi nehézkes és helytelen gazdasági politikánk hibájából magának óriási gazdasági előnyöket biztosít.

B. A.

Belföld

A bukaresti tőzsde az elmúlt héten. Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti tőzsdén az elmúlt hét az emelkedés hete volt. Az iparvállalatok és a bankok részvényei közül a Concordia elérte a 2180-át és szombatra 2040-re stabilizálód-

eljöjjön a Messiás, fogadjatok meg a szabócska tanácsát, vagy hallgassatok és bünyözzetek ti is és akkor „minden büns lesz” vagy menjetek ki-áltsátok a nép közé, „hitvány semmittevők!” és térítétek meg őket és akkor „minden büntől tisztá” lesz. De addig — isten veletk! A kutya azóta bizonyára visszafutott a faluba.

Jó ideig tartott, míg a parasok magukhoz tértek ámulatokból. Azután nagy lármába kezdtek:

— Areátlan fráter, hitvány istenkáromló!

— És keresték a szabócskát, hogy ketté tépjék, mint halat szokás főzés előtt.

De a szabó akkor már eltűnt.

— Ilyen rossz esont, ilyen gonosz fráter — és a remeték vicsořitották fogaikat.

De a rosjesiva int, hogy hallgassanak.

— Hallgassatok, gyermekeim — mondja szomorúan — igaza volt a szabócskának, hiszen meglehet, hogy maga Eljahu próféta volt, aki tanácsot adott arra, hogy mitevők legyünk. Tanácsot arra, hogy én mit tegyek!

Elmélyedve hallgatnak a parasok. Talán valóban Eljahu... Csodás gyorsasággal tűnt el...

A ros jesiva pedig kéri a botját. — A városba megyek, gyermekeim és követem a szabócska tanácsát. Megpróbálok verekedni a Sátánnal, addig maradjatok itt, tanuljatok és könyörögjétek kegyelmet érettem.

Megígérik és az egyik odanyújtja neki a vándorbotot.

Elment és a szent kerítés átengedte.

(Vége következik).

dott. Az IRPP. 3000 részvényét a Steua Romana vette meg. A nemblokkált részvények 710 leit is elérték. A Steua Romana 4500 leiel, a Credit Minier 1450 leiel, Resiza 1400 leiel, Beiga-Romana 540 leiel, Blank 1100 leiel, Banca Romaneasca 1010 leiel, Banque d'Escompte 550 leiel, Banca Natuinei eleinte 140 ké-sőbb azonban csak 110 leiel szerepelt. A devizapiacra a lei kissé emelkedett, feijött 9'8-ra, a márka esett, majd 6 szá-zalékkal emelkedett, a cseh korona 2'50 körül állt, az osztrák korona eleinte elérte a 2'25-öt, a hét végén azonban 1'85-re süllyedt.

Nem emelik a papír árat. Bukaresti munkatársunk jelenti: A papírgyárak igazgatóságai néhány nappal ezelőtt, tudvale-vőleg értesítették az újságokat, hogy a papír árat február 15-től kezdve kgr. ként 3 leiel felemelik. Mithogy ezáltal a lapok megjelenése veszélyeztetve volna, az újsá-giádkok intervenciójára Sassu kereske-delemügyi miniszter pénteken hosszasan tárgyalta a papírgyárokkal, akik elálltak az emelésről és így a papírárak a régi-ben fognak maradni. A minisztertanács egyb-é-ként elhatározta, hogy abban az esetben, ha a gyárak mégis megdrágítanak a papírokat, maximális árat fognak meg-állapítani.

A Banca Nationala ércfedezete 14 millió értékű arannyal emelkedett. A kormány és Banca Nationala közti folyó tárgyalások — mint Bukarestből ír-ják — befejeződtek. Az Osztrák-Ma-gyar Bank készletéből átadott 14 mil-liót kivevő aranyat, melyet a jegybank-nál helyeztet el a pénzügyminiszter, a Banca Nationala átvette. Ezzel szemben 14 millió francia frank devizát ad az államnak, amely ezzel az összeggel penzezi franciaországi kötelezettségeit és fedezi pillanatnyi pénzügyi szükségletét.

Kedvezményes ingatlanátvételési illeték az építkezéseknek. A szükségessé vált építkezés elősegítésére a városi ta-nács elhatározta, hogy azokat, akik Ko-lozsvár belterületén telket vásárolnak és azon hat hónapon belül építkezést kezdenek, teljesen mentesíti az ingatlan-átvételési illeték fizetése alól. Oly tiszt-viselők, akik áthelyezés miatt régi in-gatlanukat eladták és Kolozsváron vá-sárolnak telket, ha az illeték legalább két éve már hivatalnokok és az új in-gatlan vételére a készpénz leit meg nem haladja, csak háromszázalékos át-ruházási illetéket fizetnek. Azesetben, ha a vásárolt birtokért 200 ezer leinel többet fizettek, a többletért a rendes illetéket szedi a város.

Dobrugeába nem lehet árut szállítani. Bukaresti munkatársunk jelenti: Fetesti állomás blokkja miatt Dobrugeába tíz napig nem lehet árut szállítani.

Csehszlovákia húst szállít Romániá-ból. Bukaresti munkatársunk jelenti: A prágai közlekedésmegügyi minisztérium meg-bizta itteni követtségét, érdeklődjék a Cseh-szlovákiába való húsexport feltételeiről. Csehszlovákia nagymennyiségű húst szán-dékszik lakosságának ételmezésére Romá-niából beszerezni.

Emelkednek a gabonaárak. Bukaresti munkatársunk jelenti: A leinek az utóbbi napokban bekövetkezett esése jelentékeny áremelkedést idézett elő a gabonapiacra. A zab, amelyet most a legjobban keres-nek, már 41.000 leibe kerül vagononként, az árpa 37.500 leibe, a tengeri 40.000 leibe és a bulgáriai buza és rozs ab-dunai román kikötőktől vagononként 60-65.000 leibe.

Újból közlekedik a páris—buka-resti expressz. Bukarestből jelenti: A Máv. igazgatóság értesítette a buka-resti vasutigazgatóságot, hogy a Páris—Bukarest között közlekedő expressz-vonatot ismét forgalomba helyezték.

Megegyezés a kormány és a Banca Nationala között. Bukarestből jelenti: A „Lupta” jelentése szerint a kormány és a Banca Nationala közötti tárgyalá-sok eredménnyel befejeződtek. Az egyez-mény szerint az állami bank hitelezzi az államnak a vidéki fiókjai útján a szük-séges fizetéseket.

Külföld

Zürichi tőzsde február 20. Nyitás: Berlin 245, Newyork 513, Milánó 2540, Prága, 970, Budapest 77-50, Zágráb 165, Varsó 14, Bécs 14, osztr. kor. 8.

Lengyelországi vámkedvezmények. Varsóból jelenti: A lengyel pénzügy-miniszter legutóbbi rendelete a vám-kedvezményekre vonatkozó előbbi intézkedéseket a következőkben változ-tatta meg: Vámentesek a nagyköve-

tek tanácsa által Lengyelországnak itelt Felsősziléziából származó áruk, ha azoknak eredetét az ottani lengyel kereskedelmi konzul igazolja. Az 1921 augusztus 18-án kiadott rendeletben felsorolt áruk vámentesek, ha: jelen rendelet kibocsátásakor már vonatra adták, vasuti vagy más hivatalos rak-tárban, valamint vámállomáson feksze-nek. A felsorolt kedvezmények egy hónapig maradnak érvényben.

Jugoszlávia is svájci kölcsönt vesz fel. Belgrádból jelenti, hogy a jugoszláv pénzügyminiszter érim-kezésbe lépett a svájci kormányval és egy nagy zürichi pénzesoporttal na-gyobb svájci frankkölcsön felvételé-re. Jugoszlávia ugyanazokat a felté-teleket ajánlotta, amelyek mellett Románia vette fel a 40 millió svájci frank kölcsönt.

Emelik a német aranyárka árszóját. Berlinből jelenti: A kormány elhatározta, hogy az aranyárka árszóját a vámtételek elszámolásánál felemeli. Március elsejétől kezdve az arany hivatalos árszója 3900 helyett 4400.

Ausztriában szabad a petróleum-kereskedelem. Bécsből jelenti, hogy a kereskedelmiügyi miniszter a petróleum-kereskedelem belső forgalmát Ausztriá-ban szabadá tette.

Bronz-alumínium belga frankot bocsátanak ki. Brüsszelből jelenti, hogy a belga kormány rendelete az állami pénzverdeben bronz-alumínium frankot készítenek. Az új pénzjegy, melyből 73 millió darabot bocsátanak forgalomba, a papírpénzjegyeket fogja helyettesíteni.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Bartók

(Szerzői hangverseny a magyar színházban)

Bartók Béla muzsikája az emberi élet legmélyéről szól. Színesebb és mélyebb mint Debussy, olyan komor és olyan fenséges, mint az a muzsika, amely a nép zsufolt lelké-ből születik meg. Kevesen ismerik egy a hangok életét, a hangok játé-kát és a hangok beszédét, mint ő. Kevesen élik egy a zenét és kevesen tudnak annyit mondani, egy tombolni, egy vigadni és egy szomorkodni, mint Bartók. Nem lehet összehason-lítani senkivel, mert mindenkitől kül-lön él.

Vasárnap délelőtt nem a reprezen-táns Bartók mutatkozott be és mégis a klasszikus Bartók. A klasszikus Bartók volt az, aki a nép bájos egyszerűségét, a méla és ujongó ak-kordokat, a muzsika gyönyörözősége mutatta be. Klasszikusan tiszta és egyszerű volt „Este a székelyek kö-zött”, amelyben felneszedett az esti méla csönd, szinte rebent a lámpás árnya. A hangulat édes lenyűgözése, a csüggedt este osont ki az ujjai alól. A sirató ének felzuduló fájdalom, amely azonban esőndes harmóniában olvad szét. Székely dalai, melyeket Farkas Béla stílusosan adott elő, épen egyszerűségük megdöbbentő erejével nyugóztok le mindenkit.

A két román táncban nemesak keleti temperamentum, nemesak ör-jítő mozgás és nyugtalanság, hanem népi lélek is volt. A medve tánc megérzékeltette a fáradt mozgást és az ostoba doboló embert. A Süté a hangulatok orkánja, tele szertelen-séggel, fájdalommal, elmerüléssel, nyugtalansággal és diadallal.

Az első részt Rezik dirigálta. Reziknek van fantáziája, tempera-mentuma, de mégse tudott egészen behatolni a költő lelkébe. A zenekar gyenge volt.

A színházat zsufolásig megtöl-tötte a közönség, amely melegen és zajosan ünnepelte Bartók Bélát, a zeneszerzőt és az előadóművészt.

Román kritika Lengyel Menyhért-ről. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni Bulandra-színház tegnap este mutatta be, nagy érdeklődés mellett, Lengyel Menyhértnak, Biró Lajossal közösen írott nagyhatású drámáját, a Cárnot. Lengyel Menyhértnet egyizben,

a Tajfun b-mával, a fő-azért, mert d- ponti hatalm- tendenciákat most ujból- írják, hogy- tehetségesebb- funjával felid- és felidézte N- Anglia és

Cárnó sem- román kritika- regkeverés, ü- hatalmak sz- darab, amely- henzollernek- magát. A ro- skrupulózus- Cárnó nagy- és valószínű- maradni.

MA

Kedd: Támár- Operahel- D. Előa- zető ajtó

Szerda: Gazd- Premier- (szám.)

Csütörtök: Gaz- Rendes- (szám.)

Péntek: Gazd- Rendes- (szám.)

Szombat d. u. : előadás- sével. Ig- Kovács

Szombat este: Ildikó fő- helyárak- előadás- ajtókat t-

Vasárnap d. u- donság,

Vasárnap este- helyárak- Hétfő: Kék maz- Rendes- (szám.)

Kedd: Romeo- tanulása- helyárak- előadás- ajtókat t-

A műsorra tii- megváthat

Gazdag I- Szenes Béla- bemutató előad- első, hanem a- jegyvit is olya- előjelekből itél- sikerre számít- mert Budapest- felé halad ez a- utóbbi éveknek- vesebb vigját- próbák folynak- lányból, amely- Lili — Fräulein- git, Izsáky Ma- — Lengyelné,

Táray Ferenc- Lengyel, Forg- Klári — Márh- néni, fogják já-

SP

Fotballbírá- sága. Ertesülés- március másod- ötödikén elkösz- szövetség helyi- dikén bíróvizsg-

Sportáruos- műszertár melle- gibbor kitűző j- sportlekket má- minőségű atlé- cipők és labó- sportezköz áll-

A bírák biz- Ödön felkéri- 27-én, csütörtök- jenek meg a sz- ványaik kiállít- tik be a bírák- ban mérkőzésel- zottság pénztár- tagdíjhátralékai- meg.

A Haggib- sportklub vezet- csütörtök este- emeleti helyiség- költöszése me- akár az első, m- patban játszik.

Felelős szerk- Kiadó: KAD- Hirdettesek m- te

gyelországnak itelt... az ottani lengyel... 1921... rendeletben... jelen... vonat... hivatalos rak... felkész... egy... nyben.

vájci kölesönt... jelentik, hogy... miniszter éri... kormányal és... csoporttal na... ölesön felvéte... mazokat a felté... helyek mellett... 0 millió svájci

aranyárka... A kormány... aranyárka árszóját... sánál felemeli... 400... helyett 4400.

a petróleum-... jelentik, hogy a... a petróleum-... Ausztriá-

beiga frankot... jelentik, hogy... reideletére az... ron-z-alumínium... új pénzjegy... ot becsátanak... gyeket fogja

a magyar... az emberi... Színesebb... olyan ko... mint az a... ufolt lelké... ismerik... hangok játé... ét. mint ő... és keresen... gy tombolni... zomorkodul... összehason... lenkítői kü-

a reprezen-... és mégis... klasszikus... nép bájos... ujongó ak-... ronyózását... a tiszta és... kelyek kö-... esti... a lámpás... nyigözése... ujjai alól... fájdalom... rmóniában... melyeket... adott elő... egdőbbend... mindenkit... nemesak... g. hanem... ve tánc... ozzást és... A Suite a... szertelen-... erüléssel,

dirigálta... tempera-... egészen... zenekar

megtöl-... melgen... ok Belát... művészt.

Menyhért-... jelenti:... nap este... mellett... Lajossal... amáját, a... egyzben,

a Tajfun bukaresti bemutatója alkal- mával, a fővárosi lapok megtámadták azért, mert darabjában, állítólag, a köz- ponti hatalmaknak kedvező politikai tendenciákat kever. A Cárno kritikusi most újból elsütik ezt a vádat és azt írják, hogy Lengyel Menyhért a leg- tehetségesebb politikai színműirő. Taj- funjával felidézte a sárga veszedelmet és felidézte Németország fegyverkezését — Anglia és Franciaország ellen. A Cárno sem egyéb, állapítják meg a román kritikusok, mint politikai mé- regkeverés, ürügy a militarista központi hatalmak számára, egyszerűen olyan darab, amely a Habsburgok és Ho- henzollernek alkonyával együtt lejárta magát. A román lapok baljóslatu és skrupulózus véleménye ellenére, a Cárno nagyon tetszett a közönségnek és valószínűleg sokáig műsoron fog maradni.

MAGYAR SZINHÁZ

Heti műsor
Kedd: Támár. (Operaujdonság, 3-odszor. Operahelyárral. Napibérlet 100. sz. D. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Szerda: Gazdag lány. (Ujdonság, először. Premierhelyárral. Premierbérlet 23. szám.)
Csütörtök: Gazdag lány. (Ujdonság, 2-odszor. Rendes helyárral. Napibérlet 101. szám. A.)
Péntek: Gazdag lány. (Ujdonság, 3-odszor. Rendes helyárral. Napibérlet 102. szám. B.)
Szombat d. u.: Csikós. (Kilencedik ifjúsági előadás. Szentgyörgyi István főlépé- sével. Igen olcsó helyárral. Előadó: Kovács Ferenc tanár.)
Szombat este: Szevillai borbély. (Kolbay Ildikó főlépése betegsége után. Opera- helyárral. Napibérlet 103. szám. C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Vasárnap d. u.: Szerencsetánc. (Operettuj- donság, 10-edszer. Olcsó helyárral.)
Vasárnap este: Gyimesi vadvirág. (Rendes helyárral. Napibérlet 104. szám. D.)
Hétfő: Kék mazur. (Operettujdonság, 7-edszer. Rendes helyárral. Napibérlet 105. szám. A.)
Kedd: Romeo és Julia. (Operarepriz. Új be- tanulással u új szereposztással. Opera- helyárral. Operabérlet 15. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztárában.

Gazdag lány. Óriási az érdeklődés a Szemes Béla Gazdag lány-ának szerda esti bemutató előadása iránt. De nemcsak az első, hanem a második és harmadik előadás jegyeit is olyan tömegesen váltják, hogy az előjellekből itélve, a Gazdag lány igen tartós sikerre számíthat nálunk. Ez természetes is, mert Budapesten már a 150-edik előadása felé halad ez a hangulatos, vidám darab, az utóbbi éveknek kétségkívül egyik legked- vesőbb vígjátéka. A színpadon az utolsó fő- próbák folynak teljes díszletezéssel a Gazdag lány-ból, amelynek főszerepeit nálunk Poór Lili — Fräulein Marie, Baróti Erzsé — Margit, Izsáky Margit — Maca, Laczkó Aranka — Lengyelné, Lengyel Vilmos — Ervin, Táray Ferenc — Tamás, Izsó Miklós — Lengyel, Forgács Sándor — Kovács, Hajnal Klári — Mártha, Aldor Juliska — Anna néni, fogják játszani.

SPORT

Fotballbírákat nevel a bírák bizottsá- gára. Erősülésünk szerint a bírák bizottsága március másodikán, kilencedikén és tizen- ötödikén előkészítő előadásokat tart a sport- szövetség helyiségében. Március tizenkilence- diktén bíróvizsgák lesznek.

Sportárusztály létesült a fővárosi Deutsch műszertár mellett Pollák Dánielnek, a Hag- gibbor kitűnő játékosának vezetése alatt. A sportbírák már megérkeztek és a legjobb minőségű atlétikai cikkek, angol football- cipők és labdák, valamint minden más sporteszköz áll a sportolók rendelkezésére.

A bírák bizottságának előadója, Adorján Ödön felkéri a szövetségi bírákat, hogy 27-én, csütörtökön este 6—7 óra között jelen- jenek meg a szövetség helyiségében igazol- ványaik kiállítására végett. Ugyanakkor jelen- tik be a bírák: vállalnak-e a tavaszi szezon- ban mérkőzéseket. — Csineczár Imre, a bi- zottság pénztárosa felhívja a tagokat, hogy tagdíjhatáraitalkat haladéktalanul fizessék meg.

A Haggibbor taggyűlése. A Haggibbor sportklub vezetősége közli tagjaival, hogy csütörtök este nyolc órakor a Park-kávéház emeleti helyiségében ülést tart. Az ülésen kötelessége megjelenni minden játékosnak, akár az első, második, vagy az ifjúsági csa- patban játszik.

Felélős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r. t.
Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint ves- zel a kiadóhivatal

Automobilnevelők figyelmébe!
Berlini speciális gyártmányú „EGO” automobil érkezett raktárra. Megtekinthető
Mandula Zsigmond
vezérképviselőnél. Cluj, Calea Reg. Ferd. 110. Telefon: 275.
Képviselőkh keresetfnek! 3368-I

Breuer és Róna
nemzetközi szállítási és bizományl vállalat ORADEA-MARE. Interurbán telefon 5—65. 1240
Szállít bármely országból egész Ro- mania területére vagonételeket és da- rabárakat biztosítással. Olcsó díjté- telek. Külön árebiztosítási osztály.

Wieni irodánk
és Bruck—Hegyeshalom—Bupa- pest—Szo'nok—Biharkeresztes— Békéscsaba és Kőtegyanban fel- állított saját exposituraink után
kölbér kikötése mellett
5—10—15 napi
határidőn belül Ó-és Uj-Romania bármely részébe vagy vissza **da- rabáru és vagonrakomány** szállításokat vállalunk
Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Roten- tur Str. 12. Oradea-Mare Rimanóci-u. 12. Orsova Dunapav. 3185-I

FRIEDMANN ÉS SCHÖN
fűszer-, gyarmat-, festék és rövidáru nagykereskedése
Satumare—Szatmár.
Állandó nagy raktár:
REICHHOLD, FLÜGGER, BOECKING-
féle lakkokban
„SCHMOLL”, „REVOLVER”, „SOLO”
cipőkrémező fölerakata, a
„HERKULES”
ruhafesték fölerakata.
Csak viszonteladókat szolgálunk ki
Drogáruk nagyban Drogáruk nagyban!

GANZ
villamosági részvénytársaság Özemvezetősége:
Piata M. Viteazul Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota.)
Elvállal elektromos világítási- és erőát- viteli berendezéseket. Izzólámpák, iv- lámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb műve- nek állandóan raktárban. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telefon 403. 1240

Március elsején nyílik meg
Kossuth Lajos-utca 5. szám alatt
Sugár & Co
sportfelszerelések, kötött- áruk és uri divateikkek **áruháza**
Football, atlétika, ten- nis és cserkész fel- szerelési cikkek óriási választékban és jutá- nyos árban lesznek kaphatók. 00000000

Ujrafoncsorozás!
Péchy és Társa
Finntükrök gyártása!
Modern üvegcsiszoló és tüköráru gyár
üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapu- cinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó áron megrendelhetők. 1270
KÉRIEN ÁRAJANLATOT!

Textilárut nagyban
legolcsóbban beszerezhet a 2556-I
Réger & Heimovits
cégnél **CLUJ, Piata Mihai Viteazul (v. Széchenyi tér) 12.**

A Temesvári Gyapjúipar rt.
kolozsvári fióküzletében: Calea Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24. 1302
Eredeti gyári áron kaphatók: **férfi és női gyapjuszövetek**
Engros és endetail!
Harisnyaárak engros!

Guttfried és Herskovits
Oradea-Mare — Nagyvárad
Piata Unirei 12. 1289
Erdély legnagyobb és legszolidabb importőrei. Állandó gyári lerakat Chemnitz kötött-szövött árukban, ugyanint horgolt nyak kendők, minden- nemű harisnyák, szetteerek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D.M.C. cernák és pamutokban.
Megrendeléseket postán eszközölünk.

Hetenként friss szállítmány
Clark és olasz cernákból, D.M.C. pamutokból, **Grohmann 48 és 24-es cernákból** és mindennemű rövidáruból érkezik
Blum Testvérekhez
Nagyvárad—Oradea-Mare
Telefon 703. 1304

BOLOND
az aki ügynöktől vesz drága essen- cet, míg nálam a legfinomabb **rumkompozíciót** megrendelheti utánvét mellett **65 lei kilogramonkénti árban**
1294 **Glück Henrik**
Oradea-Mare (Nagyvárad)
Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74.

Bőrlábszárvédő
elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286
Krébs János szijgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Nagymennyiségű lámpaárú, cseh táblá/vég, karlsbadt porcellán és Dittmár-féle lámpaárú érkezett.
DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán nagy- kereskedés részvénytársaság
Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nicolae Jorga (v. Zöldfa-u.) 4.
TELEFON 71.
1311
Pontos és szolid kiszolgálás.

